Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Departament Wychowania i Profilaktyki

DWP-ZBP.053.6.2026.BK

Warszawa, 02 listopada 2026 r.

Pani
[redacted]

Szanowna Pani,

odpowiadając na Pani petycję skierowaną m.in. do Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie podjęcia pilnych działań systemowych i legislacyjnych przeciwko przemocy rówieśniczej, hejtowi w szkołach oraz bezkarności sprawców i ich opiekunów, uprzejmie wyjaśniam w zakresie przedstawionych postulatów odnoszących się do systemu oświaty.

Działania Ministra Edukacji koncentrują się na projektowaniu systemowych rozwiązań gwarantujących bezpieczne warunki kształcenia, wychowania i opieki oraz wspierania szkół i placówek systemu oświaty w realizacji zadań w tym obszarze.

Celem systemu edukacji jest także wspieranie wychowawczej funkcji szkoły oraz realizacja zadań wychowawczo-profilaktycznych. Kompleksowe wsparcie dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju, umożliwia skuteczniejsze przeciwdziałanie zachowaniom problemowym w szkole.

Ministra Edukacji określa kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, które mają wpływ na realizacje zadań przez jednostki systemu oświaty. W roku szkolnym 2026/2027 są to:

- Szkoła miejscem budowania odporności społecznej – kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych.
- Edukacja zdrowotna w szkole – promowanie zdrowego stylu życia, aktywności ruchowej oraz przygotowanie uczniów do odpowiedzialnych zachowań prozdrowotnych i udzielania pierwszej pomocy.
- Profilaktyka uzależnień behawioralnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej. Wspieranie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy w kryzysach psychicznych.

Powyższe kierunki polityki oświatowej państwa są uzupełnieniem i kontynuacją przyjętych w poprzednim roku szkolnym 2025/2026:

- Profilaktyka przemocy rówieśniczej, zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych, profilaktyka uzależnień.
- Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci. Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii,

w szczególności opartych na sztucznej inteligencji oraz korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

– Promocja zdrowego trybu życia w szkole - kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, wspieranie aktywności fizycznej uczniów.

Tematyka profilaktyki zachowań problemowych w szkole, w tym przeciwdziałanie agresji i przemocy jest w polskim systemie oświaty wpisana w działania programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły. Jego celem jest m.in. zapobieganie zachowaniom agresywnym oraz ich eskalacji i przeradzaniu się w proces przemocy. Są to działania uniwersalne – profilaktyka pozytywna, skierowane do wszystkich uczestników życia szkolnego – uczniów, nauczycieli i rodziców. Powinny one mieć charakter długofalowy, ponieważ tworzą podstawy całego szkolnego systemu przeciwdziałania agresji i przemocy, a od nich zależy powodzenie podejmowanych interwencji. Istotą programu wychowawczo-profilaktycznego powinny być działania wpisujące się w obszar ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa w sytuacjach nadzwyczajnych, skierowane do uczniów, ich rodziców i nauczycieli oraz innych pracowników szkoły.

Wprowadzone zostały zmiany w przepisach:

– art. 26 ust. 2[1] ustawy - Prawo oświatowe, w brzmieniu ustawy z dnia 3.07.2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 1036), która weszła w życie 1.09.2026 r.
– art. 98 ust. 1 pkt 17a[2] dodanym ustawą z dnia 3.07.2026 r. (Dz.U. z 2026 r. poz. 1036), która weszła w życie 1.09.2026 r.

Jednocześnie przedstawiciele MEN uczestniczą w pracach Zespołu roboczego do spraw opracowania założeń oraz projektu ustawy regulującej oddziaływania wobec nieletnich pod kierunkiem prof. Marka Konopczyńskiego – Pełnomocnika Ministra Sprawiedliwości do spraw Nieletnich, w tym monitoring skutków zastosowania środków wychowawczych z ustawy *o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.*

Od 2024 r. wprowadzono obowiązek wdrożenia i realizacji standardów ochrony małoletnich (SOM), a od 2017 r. szkole lub placówce są ustalane i przestrzegane procedury dotyczące bezpieczeństwa, w tym sposoby działania w sytuacjach trudnych i kryzysowych[3].

19 czerwca 2026 r. Minister Edukacji zwróciła się pismem do kuratorów oświaty i przypomniała o obowiązku ewaluacji SOM oraz że w standardach wprowadzonych

[1] „Program wychowawczo-profilaktyczny opracowuje się na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych oraz korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności z aktywnością uczniów w Internecie.”.

[2] „Statut szkoły zawiera w szczególności: warunki albo zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych umożliwiających porozumiewanie się na odległość lub rejestrowanie obrazu lub dźwięku, podczas pobytu na terenie szkoły w związku z realizacją zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz podczas zajęć edukacyjnych organizowanych poza terenem szkoły, z uwzględnieniem wyjątków, o których mowa w art. 98a ust. 2, a także warunki korzystania przez uczniów z tych telefonów i urządzeń podczas wycieczek organizowanych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 8, z tym że statut szkoły może określić dodatkowo przypadki, w których korzystanie przez uczniów z tych telefonów i urządzeń podczas wycieczek jest zakazane, z uwzględnieniem wyjątków, o których mowa w art. 98a ust. 2 - w przypadku szkół podstawowych dla dorosłych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego i szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne”

[3] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U. z 2020 r. poz. 2198).

w przedszkolach, szkołach i placówkach lub miejscu prowadzonej działalności należało m.in. określić:

- wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
- zasady korzystania z urządzeń elektronicznych dostępem do sieci Internet;
- procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- zasady ustalania wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

W standardach uwzględnia się sytuację dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Standardy są sporządzone w dwóch wersjach: pełnej i skróconej dla dzieci i uczniów i powinny być przestrzegane przez uczniów, nauczycieli, innych pracowników, jak również rodziców. Wersja skrócona dla małoletnich uczniów uwzględnia konieczność ich zrozumienia przez nich i z nimi powinna być przedyskutowana, czy omówiona.

W piśmie Minister Edukacji wskazała, że zgodnie z przepisami wszystkie jednostki systemu oświaty mają obowiązek co najmniej raz na dwa lata dokonywać oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami. Wnioski powinny być pisemnie udokumentowanie w każdej jednostce systemu oświaty. Z informacji otrzymanych od kuratorów oświaty wynika, że przedszkola, szkoły i placówki dokonały ewaluacji standardów.

Po przeprowadzeniu przeglądu przepisów dotyczących bezpieczeństwa, 16 października 2026 r. został skierowany do konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych projekt *rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*.

https://www.gov.pl/web/edukacja/uczniowie-poznaja-plan-ewakuacji-a-szkoly-beda-cwiczyc-reagowanie-na-zagrozenia-projekt-rozporzadzenia-skierowany-do-konsultacji-i-uzgodnien

W 2025 r. na stronie internetowej MEN wydzielono zakładkę „Bezpieczeństwo w szkole", w której pogrupowano i upowszechniono informacje z działów:

- Procedury bezpieczeństwa
- Telefony i miejsca pomocy
- Bezpieczeństwo w sieci
- Przeciwdziałanie przemocy
- Dezinformacja
- Uzależnienia
- Profilaktyka zdrowia
- Bezpieczeństwo ruchu drogowego

W banerze na pierwszej stronie widoku umieszczono najważniejsze informacje o poradnikach i telefonach pomocowych.

Opracowano Poradnik „Wiedza moją Tarczą" dla uczniów klas I-VII szkoły podstawowej i udostępniono publicznie na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej

https://www.gov.pl/web/edukacja/wiedza-moja-tarcza--prezentujemy-poradniki-bezpieczenstwa-dla-uczniow-szkol-podstawowych oraz został rozesłany do wszystkich szkół podstawowych za pomocą Systemu Informacji Oświatowej. Wiele proponowanych zadań w Poradniku zakłada współpracę dziecka z osobą dorosłą lub wykonanie ich pod jej nadzorem. Zawierają one działy dotyczące bezpieczeństwa w internecie, zwrócenia uwagi na

nieodpowiednie zachowania dorosłych czy rówieśników. Poradniki mogą być wsparciem dla nauczycieli w pracy z uczniami, a rodzicom pomagać w codziennych rozmowach o bezpieczeństwie.

Opracowano i wydano publikację: „Przemoc rówieśnicza - zapobieganie, rozpoznawanie i reagowanie. Niezbędnik dla pracowników szkół i placówek oświatowych."[4]
https://www.gov.pl/web/edukacja/tydzien-o-przeciwdzialaniu-przemocy-rowiesniczej-2026

Niezbędnik zbiera najważniejsze zagadnienia związane z przemocą rówieśniczą do wykorzystania w każdej szkole i placówce – od działań profilaktycznych i budowania bezpiecznych relacji, przez reagowanie na ujawnioną przemoc, po planowanie pomocy i monitorowanie jej efektywności. Pokazuje także, jak pracować nie tylko z osobą doświadczającą przemocy i osobą, która ją stosuje, ale również ze świadkami, grupą rówieśniczą i całą społecznością szkoły lub placówki. Niezbędnik ma pomagać działać. Ma zwiększać kompetencje, ułatwiać podejmowanie decyzji i dawać narzędzia, które można wykorzystać od razu – w grupie, podczas rozmowy z uczniem, w kontakcie z rodzicami czy w pracy zespołu odpowiedzialnego za interwencję. Jego celem jest nie tylko zatrzymanie przemocy, ale także odbudowanie poczucia bezpieczeństwa przez zmianę warunków, które jej sprzyjały.

Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji, we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwem Obrony Narodowej oraz Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, przygotowały materiał o tym, jak powinien postąpić nauczyciel, gdy w szkole pojawi się osoba z niebezpiecznym narzędziem lub przedmiotem. Materiał „Postępowanie nauczyciela w sytuacji zagrożenia ze strony osoby posiadającej niebezpieczne narzędzie lub przedmiot" trafił do wszystkich szkół w Polsce.

W związku z potrzebą podjęcia działań systemowych w ramach zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży, w tym skutecznego reagowania w przypadku wystąpienia przemocy rówieśniczej, został powołany specjalny Zespół Zarządzeniem Ministra Edukacji z dnia 19 lutego 2026 r. *w sprawie powołania Zespołu do spraw analizy wypadków i innych zdarzeń nadzwyczajnych w jednostkach systemu oświaty*[5].

https://www.gov.pl/web/edukacja/zespol-do-spraw-analizy-wypadkow-i-innych-zdarzen-nadzwyczajnych-w-jednostkach-systemu-oswiaty

Zadaniem Zespołu jest przygotowanie na podstawie przeprowadzonej analizy, propozycji rozwiązań w zakresie szeroko pojmowanego bezpieczeństwa i zdrowia, w tym zdrowia psychicznego uczniów i wychowanków.

W lipcu 2025 r. rozpoczęto realizację Rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży „Przyjazna szkoła" w latach 2025-2027. Celem głównym Programu jest wsparcie szkół, w których pobierają naukę uczniowie i uczennice z Ukrainy, poprzez stworzenie warunków, w których całe społeczności szkolne czują się bezpiecznie, a dzieci i młodzież mogą budować przyjazne relacje rówieśnicze oraz rozwijać swoją wiedzę, umiejętności i kompetencje. Program finansowany jest z projektu pn. „Wsparcie edukacji formalnej dzieci i młodzieży z Ukrainy w programie FERS", realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS), działanie 04.17 „Szkoła dla wszystkich".

Wsparcie w Programie jest realizowane w ramach trzech modułów:

Moduł 1. – Pomoc asystenta – dofinansowanie zatrudnienia asystentów

[4] Kicińska, L., Naczyński, M., Warszawa 2026
[5] Dz. Urz. ME z 2026 r. poz. 5.

Celem modułu 1. rządowego programu jest wsparcie szkół, do których uczęszczają uczniowie i uczennice z Ukrainy, przez dofinansowanie zatrudnienia asystentów, a tym samym zapewnienie pomocy w procesie integracji i adaptacji środowiska szkolnego. W ramach modułu 1. jest realizowane dofinansowanie zatrudnienia asystentów w szkołach, do których uczęszczają uczniowie i uczennice z Ukrainy. W terminach określonych w harmonogramie rządowego programu wojewodowie i ministrowie prowadzący szkoły ogłaszają nabory wniosków o udzielenie dofinansowania na zatrudnienie asystentów.

W ramach ogłoszonych naborów na 2025 r. organy prowadzące szkoły zawnioskowały o udzielenie dofinansowania na zatrudnienie 1050 asystentów w 568 szkołach. W naborach na 2026 r. wnioski dotyczyły 1323 asystentów w 1063 szkołach.

Moduł 2. – Dobrostan społeczności szkolnej

Moduł 2. polega na realizacji różnorodnych form wsparcia na rzecz dobrostanu społeczności szkolnej (w tym wsparcie psychologiczno-pedagogiczne). Na poziomie centralnym wdrażany jest przez Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy (IBE-PIB), a na poziomie regionalnym przez wojewodów, którzy wybierają organizację pozarządową (lub organizacje pozarządowe składające ofertę wspólną), do pełnienia roli tzw. operatorów wojewódzkich. Zakres wsparcia jest w tym module bardzo szeroki i różnorodny:

- wsparcie dla uczniów - konsultacje specjalistyczne, specjalistyczna pomoc psychologiczna, doradztwo zawodowe;
- wsparcie rodziców lub opiekunów uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych;
- wsparcie kadr systemu oświaty w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, dydaktycznych i opiekuńczych.

We wszystkich województwach wybrano już operatorów wojewódzkich i zawarto z nimi umowy, a większość z nich już przedstawia propozycje wsparcia społecznościom szkolnym. Pełen wachlarz wsparcia w Module 2. widoczny i odczuwalny dla szeroko rozumianych społeczności szkolnych.

Ponadto, IBE-PIB udostępniło na swojej stronie internetowej publikacje zawierające praktyczne wskazówki, narzędzia i materiały szkoleniowe wspierające szkoły w pracy z dziećmi i młodzieżą z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa.

IBE PIB regularnie organizuje też konferencje w ramach Modułu 2. Poniżej najważniejsze wydarzenia:

- Konferencja "Trauma i PTSD. Zrozumieć i wspierać uczniów z doświadczeniem migracji" - 16.06.2026 r.
- „Kompetencje społeczno-emocjonalne i adaptacja szkolna. Zrozumieć i wspierać uczniów z doświadczeniem migracji" - 30 września 2026 r.
- „Reaguj i przeciwdziałaj! Przemoc rówieśnicza w klasie zróżnicowanej kulturowo" – 15 października 2026 r.
- „Rozumieć, by wspierać. Dobre praktyki w pracy z dziećmi romskimi w obszarze edukacji" - 29 października 2026 r.

Moduł 3. – Doskonalenie kadr systemu oświaty

Koordynatorem Modułu 3. jest Ośrodek Rozwoju Edukacji (dalej: ORE), który na podstawie Prawa zamówień publicznych ma wyłonić operatorów regionalnych.

ORE zapewnia realizację m.in. następujących działań:

- opracowanie modelowych programów nauczania do wykorzystania przez nauczycieli do prowadzenia nauczania w oddziałach przygotowawczych;
- opracowanie (we współpracy z operatorami regionalnymi) programów szkoleń dla kadr systemu oświaty;
- przeprowadzenie dla kadry kierowniczej szkół oraz kuratorów oświaty szkoleń wzmacniających kompetencje liderów edukacyjnych w zakresie efektywnego zarządzania szkołą różnorodną narodowościowo i kulturowo;
- przeprowadzenie szkoleń przygotowujących operatorów regionalnych do realizacji wsparcia kadr systemu oświaty w pracy z uczniami i uczennicami z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa.

Funkcję operatorów regionalnych pełnią konsorcja składające się z organizacji pozarządowych oraz placówek doskonalenia nauczycieli.

Operatorzy regionalni, na podstawie opracowanych materiałów merytorycznych, przeprowadzą w każdym województwie szkolenia dla kadr systemu oświaty w zakresie:

- wsparcia edukacyjnego wynikającego z doświadczenia migracji lub uchodźstwa;
- pracy z oddziałem i w zespołach klasowych, do których uczęszczają uczniowie z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa;
- wspierania włączenia uczniów i uczennic;
- wsparcia indywidualnego uczniów i uczennic.

Od 2024 r. realizowany jest Projekt Ministerstwa Edukacji Narodowej we współpracy partnerskiej z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji i Fundacją „Instytut Edukacji Pozytywnej" w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) pn. Wsparcie rówieśnicze w zakresie zdrowia psychicznego młodzieży (peer support) na lata 2024-2028.

Podstawowym celem projektu jest opracowanie i przetestowanie w 200 szkołach ponadpodstawowych metody wsparcia dla uczniów/uczennic w kryzysach psychicznych, opartej o wsparcie rówieśnicze, tzw. metodę *peer support*. Jego podstawowe założenia są wzorowane na podobnych rozwiązaniach wsparcia rówieśniczego spotykanych w wielu krajach na świecie (m. in. w USA, Wielkiej Brytanii, Niemczech czy Kanadzie). Opracowana na potrzeby projektu metoda *peer support* jest oryginalnym rozwiązaniem, przygotowanym specjalnie na potrzeby polskich uczniów. Bazuje ona na zaangażowaniu młodych liderów, którzy we współpracy z dorosłymi koordynatorami są wsparciem dla rówieśników przechodzących przez trudniejszy moment w życiu szkolnym czy pozaszkolnym. Istotnym elementem, wartym podkreślenia, jest fakt, że młodzi liderzy nie mają pełnić funkcji terapeutów, ale być wsparciem i pierwszym punktem kontaktu dla młodego człowieka.

W Metodę wpisany jest cały szereg zabezpieczeń, mających na celu zapewnić bezpieczeństwo fizyczne, psychiczne i emocjonalne młodych wolontariuszy. Dodatkowo istotnym elementem tego programu wsparcia rówieśniczego jest stworzenie kultury otwartości i zrozumienia dla problemów emocjonalnych (powstanie otwartej przestrzeni na rozmowę o emocjach), wybudowanie wśród młodych ludzi poczucia sprawstwa (empowerment) i współodpowiedzialności za budowę bezpiecznej przestrzeni w szkole i poza nią. Metoda Peer Support bazuje na wsparciu rozwoju empatii wśród młodzieży. Jej celem jest również zbudowanie i rozwijanie klimatu zaufania między uczniami i dorosłymi, zwiększenia odporności psychicznej wśród młodzieży oraz przeciwdziałanie wykluczeniu.

Uczniowie-liderzy stanowią wsparcie emocjonalne i społeczne (pomoc w nawiązywaniu przyjaźni), jak i edukacyjne (wsparcie w uzyskaniu pomocy w nadgonieniu zaległości spowodowanych długotrwałą nieobecnością). Rekrutowani przez szkolnych koordynatorów spośród uczniów szkół ponadpodstawowych schoolworkerzy, mają pełnić funkcję mentorów

i pierwszych punktów kontaktu dla uczniów zmagających się z problemami natury emocjonalnej. Będąc częścią środowiska młodzieżowego, dużo łatwiej są oni w stanie zidentyfikować osoby potrzebujące wsparcia i skierować je w stronę psychologów lub pedagogów szkolnych. Dodatkowo mogą zapewnić obarczone niskim ryzykiem wsparcie, szczególnie w sytuacjach takich jak rozpoczęcie nauki w nowej szkole, powrót po dłuższej nieobecności czy kłopoty związane ze znalezieniem przyjaciół w nowym miejscu. Mentoring rówieśniczy jest niezwykle pomocny w ww. sytuacjach – zarówno dla ucznia otrzymującego wsparcie (realna pomoc), jak i mentora je oferującego (empowerment, wzajemność, budowa przestrzeni opartej na zaufaniu i otwartości jest wsparciem dla wszystkich uczniów współtworzących przestrzeń szkolną).

Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz UNICEF podpisały 23 stycznia 2025 r. plan pracy przy opracowaniu ABS - Programu Antybullyingowego dla Szkół. Program ABS odpowiada na potrzebę systemowego, trwałego i włączającego podejścia do przeciwdziałania bullyingowi (przemocy rówieśniczej) w szkołach. Po eskalacji wojny w Ukrainie w lutym 2022 r. tysiące dzieci z Ukrainy dołączyły do polskich szkół, co przyniosło nowe wyzwania kulturowe, językowe i psychospołeczne dla systemu edukacji. Program ABS oferuje szkołom całościowe podejście szkoły do zapobiegania i reagowania na przemoc rówieśniczą.

Model ABS opiera się na trzech filarach:

- jesień – polityka szkoły - szkoła po diagnozie wypracowuje politykę pracy, jasne zasady i procedury przeciwdziałania przemocy;
- zima – reagowanie – skuteczny system wsparcia i interwencji;
- wiosna – działania skupiają się na profilaktyce, systemowe budowanie pozytywnego klimatu szkoły.

W każdym z sezonów szkoła jest w stałym kontakcie z trenerem ABS, z którym konsultuje wypracowane działania.

UNICEF przygotował pakiet szkoleniowy dla ekspertów:

- Model pracy z radami pedagogicznymi,
- Scenariusze zadań z radami pedagogicznymi,
- Narzędzia do diagnozy, planowania i ewaluacji,
- E-kursy pomocnicze (3x3).

13-14 stycznia 2026 r. odbyła się konferencja pn. Razem przeciw przemocy. Szkoła dialogu, partycypacji i troski, która pokazała, że pilotaż Programu ABS, realizowany w szkołach, cieszy się dużym zainteresowaniem zarówno uczennic i uczniów, jak również nauczycieli oraz dyrekcji.

31 marca 2026 r. Minister Edukacji zlecił kontynuację Programu Antybullyingowego dla Szkół Ośrodkowi Rozwoju Edukacji.

29–30 września 2026 roku w Sejmie RP odbyła się dwudniowa konferencja „Kompas Bezpiecznej Szkoły”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie oraz Biuro UNICEF ds. Reagowania na Potrzeby Uchodźców w Polsce. Było to podsumowanie pilotażu programu ABS – Anty-Bullying dla Szkół. Pierwszego dnia konferencji dokonano uroczystego przekazania programu ABS polskiemu systemowi edukacji przez koordynatorkę krajową Biura UNICEF ds. Reagowania na Potrzeby Uchodźców w Polsce Dianę Vakarelską na ręce dyrektora Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie Mariusza Biniewskiego – podpisano certyfikat przekazania programu.

7 października 2026 r. Minister Edukacji wydała komunikat o ustanowieniu programu pod nazwą „Harcerska Szkoła Bezpieczeństwa”[6]. Przedmiotem programu jest wsparcie organizacji harcerskich w zakresie realizacji projektów obejmujących działania wspierające system oświaty. Finansowanie dotyczy projektów obejmujących działania w zakresie bezpieczeństwa, obronności, edukacji obywatelskiej oraz aktywizacji społeczeństwa polegających na:

a) organizowaniu działań wspierających system obrony cywilnej oraz ochrony ludności;
b) organizowaniu zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym kształtujących aktywność społeczną i umiejętność spędzania czasu wolnego,
c) organizowaniu szkoleń i ćwiczeń w zakresie bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego, w tym z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej dla dzieci i młodzieży oraz dla osób dorosłych pracujących z dziećmi i młodzieżą,
d) organizowaniu wsparcia psychologicznego oraz działań w obszarze zdrowia psychicznego dla uczniów oraz dla osób dorosłych pracujących z dziećmi i młodzieżą,
e) organizowaniu debat, spotkań i projektów dla uczniów na temat edukacji obywatelskiej i społecznej,
f) tworzeniu i dystrybucji pomocy dydaktycznych oraz materiałów o charakterze edukacyjnym,
g) udzielaniu wsparcia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz prowadzenie szkoleń dla dorosłych pracujących z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnościami.

MEN przygotowało projekt pt. *Szkolne i przedszkolne zespoły reagowania kryzysowego*. W ramach projektu będzie realizowany program szkoleń dla 7,5 tys. dyrektorów i wicedyrektorów szkół i przedszkoli. Szkolenia będą dotyczyć procedur bezpieczeństwa i budowania zespołów kryzysowych. W ramach programu powstaną również materiały wspierające przedszkola i szkoły w zakresie przygotowania się do reagowania na zagrożenia.

W ramach szkoleń dla nauczycieli realizowanych ze środków europejskich zarówno Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jak i Funduszy Europejskich na rzecz Rozwoju Społecznego (FERS) planowane jest przeszkolenie ponad 100 tys. nauczycieli z umiejętności cyfrowych o różnym stopniu zaawansowania. Szkolenia te oparte są na standardach kompetencji cyfrowych nauczycieli wypracowanych przez MEN, obejmujących m. in. kwestie związane z przepisami prawa, ochroną danych osobowych, i zasadami bezpieczeństwa dotyczącymi korzystania z zasobów dostępnych w sieci czy korzystania z mediów i informacji.

W dniach 29 września – 3 października 2025 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej zrealizowało dwie ogólnopolskie inicjatywy: „Tydzień o Budowaniu Relacji w Przedszkolach” oraz „Tydzień o Przeciwdziałaniu Przemocy Rówieśniczej” skierowane do szkół i placówek. Głównym celem projektu była aktywizacja społeczności szkolnych oraz jej najbliższego środowiska do zainicjowania długofalowych działań z zakresu profilaktyki przemocy, tj. podnoszenie świadomości na temat przemocy fizycznej, psychicznej oraz cyberprzemocy (hejt, wykluczanie, udostępnianie treści bez zgody), promowanie empatii, szacunku i współpracy. Zebrano i przekazano materiały, scenariusze, plakaty do wykorzystania podczas projektu[7].

[6] https://www.gov.pl/web/edukacja/komunikat-ministra-edukacji-z-dnia-7-pazdziernika-2026-r-o-ustanowieniu-programu-pod-nazwa-harcerska-szkola-bezpieczenstwa
[7] https://www.gov.pl/web/edukacja/tydzien-o-przeciwdzialaniu-przemocy-rowiesniczej-2025

Podpisano ogólnopolski „Paktu na rzecz przeciwdziałania przemocy rówieśniczej" oraz zorganizowanie 16 konferencji wojewódzkich.

Akcja ta na stałe wpisała się w kalendarz roku szkolnego. Także w 2026 roku, w dniach 28 września – 2 października 2026 r. w szkołach i placówkach odbył się „Tydzień o Budowaniu Relacji w Przedszkolach" oraz „Tydzień o Przeciwdziałaniu Przemocy Rówieśniczej".

Inicjatywy były adresowane do całych społeczności przedszkolnych i szkolnych: dzieci i uczniów, dyrektorek i dyrektorów, nauczycielek i nauczycieli, wychowawców, specjalistów oraz rodziców i opiekunów. Ich celem było wzmacnianie relacji opartych na szacunku, zaufaniu i empatii, rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych dzieci oraz zapobieganie przemocy, wykluczeniu i dyskryminacji.

Na stronie internetowej zamieszczone zostały kolejne materiały[8] przygotowane na potrzeby obu inicjatyw oraz zostały przesłane do przedszkoli i szkół poprzez System Informacji oświatowej. Materiały te powiększyły bazę materiałów do wykorzystywania w czasie całego roku szkolnego.

8 października 2026 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyła się konferencja prasowa z udziałem Minister Edukacji, której tematem było przygotowanie szkół do reagowania w sytuacjach zagrożenia, w tym zagrożenia atakiem z powietrza oraz kolejne działania w ramach Akademii Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej.

16 października 2026 r. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyła się odprawa ministrów i służb poświęcona bezpieczeństwu w szkołach. Jej uczestnicy podsumowali tydzień wzmożonych działań policji dotyczących bezpieczeństwa w szkołach.

Pozostałe wspólne inicjatywy MEN i innych resortów na rzecz wzmacniania bezpieczeństwa społeczności szkolnych w obszarach:

„Edukacja z wojskiem" – wspólne przedsięwzięcie MEN i MON. Od 2024 r. zostało przeszkolonych przez żołnierzy Wojska Polskiego ponad pół miliona uczniów. Moduły programu dotyczą:
- Bezpieczeństwa (czym jest?),
- Alarmowania (sygnały alarmowania i zasady ewakuacji),
- Ochrony (czym powinno charakteryzować się schronienie?),
- Ratownictwa (podstawowe zasady ratowania życia i mienia),
- Informacji (jak budować odporność na zagrożenia informacyjne, w tym zagrożenia w cyberprzestrzeni?).

Od 1 października rozpoczął się nabór szkół do VI edycji „Edukacji z wojskiem". Program ten jest modelowym przykładem działań międzyresortowych, których celem jest budowanie odporności i kształtowanie odpowiednich postaw na wypadek różnego rodzaju kryzysów i zagrożeń. Trzygodzinne zajęcia w szkołach będą realizowane od 28 października do 18 grudnia br.

Zapowiedziano przygotowanie wspólnie z MSWiA programu wzorowanego na „Edukacji z wojskiem", realizowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej. Jeszcze w tym roku w każdej szkole ma odbyć się co najmniej jedno spotkanie poświęcone procedurom bezpieczeństwa w sytuacjach kryzysowych, z udziałem społeczności szkolnej i przedstawicieli służb.

[8] https://www.gov.pl/web/edukacja/tydzien-o-przeciwdzialaniu-przemocy-rowiesniczej-2026

Podkreślono znaczenie edukacji patriotycznej i proobronnej oraz nauki pierwszej pomocy. Zapowiedziano przygotowanie scenariuszy zajęć, które pomogą nauczycielom omawiać z uczniami zasady postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej - mając na uwadze wieloletnie doświadczenia wielu organizacji w zakresie *pierwszej pomocy i ratownictwa* oraz prowadzenia działań na rzecz edukacji społeczeństwa - upowszechnia w szkołach, za pośrednictwem kuratorów oświaty - na prośbę poszczególnych organizacji - informacje na temat działalności, w tym szkoleniowej - prowadzonej przez WOŚP, Polski Czerwony Krzyż oraz Państwową Straż Pożarną.

W celu wsparcia dzieci i młodzieży w sytuacjach wzmożonego poczucia zagrożenia Ośrodek Rozwoju Edukacji przygotował następujące materiały dydaktyczne:

- 4 zeszyty[9] metodyczne z zakresu interwencji kryzysowej pod nazwą "Niezbędniki emocjonalne", w których znajdują się scenariusze zajęć z zakresu interwencji kryzysowej dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów klas 1-3, klas 4-6 i klas 7-8 szkoły podstawowej. Zeszyty ułatwiają nauczycielom prowadzenie zajęć z dziećmi/uczniami w sytuacjach trudnych i wymagających wsparcia emocjonalnego, w tym w kryzysach, w taki sposób, aby stworzyć im bezpieczną i przyjazną przestrzeń do mówienia o emocjach i sposobach radzenia sobie z nimi. Są narzędziem wspierającym działania w sytuacjach kryzysowych i ułatwiają nauczycielom zauważenie dzieci, które potrzebują specjalistycznego wsparcia;
- publikacje - zamieszczone na stronie internetowej ORE w zakładce „Procedury interwencyjne w szkole"[10];
- materiały (m.in. ulotka, scenariusze zajęć dla uczniów na różnych etapach edukacyjnych, materiał informacyjny dla rodziców) - upowszechnione w zakładce „Alert RCB – materiały do pobrania"[11]. Scenariusze dostarczają uczniom wiedzy dotyczącej alertów wysyłanych za pomocą SMS-ów, a także zagrożeń i sposobów zachowania się w sytuacjach stwarzających niebezpieczeństwo (w tym podejrzanych ładunków, skażenia terenu, pożaru itp.). Scenariusze opatrzone zostały komentarzami metodycznymi, zawierają pomoce dydaktyczne niezbędne do przeprowadzenia dodatkowych zajęć.

Potrzeba objęcia dziecka lub ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną może wynikać z przeżywania lęku, niepokoju, poczucia zagrożenia lub innych trudności emocjonalnych związanych z występowaniem alertów bezpieczeństwa publicznego, zagrożeń powietrznych, sytuacji kryzysowych albo udziałem w działaniach przygotowujących do reagowania w sytuacjach zagrożenia, w tym w próbnych ewakuacjach.

W przypadku wystąpienia takich trudności szczególne znaczenie ma ich możliwie wczesne rozpoznanie oraz zaplanowanie adekwatnych działań wspierających. W uzasadnionych przypadkach mogą obejmować również działania skierowane do oddziału lub grupy dzieci i uczniów, jeżeli jest to niezbędne do budowania ich poczucia bezpieczeństwa oraz prawidłowego funkcjonowania w środowisku szkolnym.

---

[9] https://ore.edu.pl/2024/11/niezbednik-emocjonalny-scenariusze-zajec-z-zakresu-interwencji-kryzysowej-dla-dzieci-w-wieku-przedszkolnym-i-szkolnym/?from_list=1&from_url=https://ore.edu.pl/category/wydzialy/wydzial-edukacji-wlaczajacej/wydzial-edukacji-wlaczajacej-aktualnosci/page/10/

[10] https://ore.edu.pl/2015/06/procedury-interwencyjne-w-szkole-materialy-do-pobrania/

[11] https://ore.edu.pl/2023/03/alert-rcb-%e2%88%92-materialy-do-pobrania/

Przepisy przewidują również wsparcie rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych, służące zwiększeniu skuteczności pomocy udzielanej dzieciom i uczniom[12].

Obowiązujące przepisy dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie ograniczają katalogu sytuacji, w których dziecko lub uczeń może zostać objęty wsparciem. Oznacza to, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna może być organizowana również dla dzieci i uczniów przeżywających lęk, niepokój lub reakcje paniki związane z alertami bezpieczeństwa publicznego, zagrożeniami powietrznymi albo udziałem w ćwiczeniach i procedurach bezpieczeństwa realizowanych przez szkołę lub placówkę, jeżeli okoliczności te wpływają na ich funkcjonowanie emocjonalne, społeczne lub edukacyjne.

Niezależnie od działań podejmowanych w odpowiedzi na konkretne sytuacje Ministerstwo Edukacji Narodowej kontynuuje wdrażanie rozwiązań wzmacniających dostępność pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach. W związku z podjętymi działaniami na przestrzeni czterech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby etatów nauczycieli specjalistów o ponad 167%.

Zwiększenie dostępności nauczycieli specjalistów wzmacnia możliwości szkół w zakresie wczesnego rozpoznawania trudności uczniów w środowisku, w którym dziecko/uczeń funkcjonuje każdego dnia. Dotyczy to również wsparcia związanego z przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą, dyskryminacją, mową nienawiści, ksenofobią lub przemocą motywowaną uprzedzeniami, oraz podejmowania adekwatnych działań wspierających.

W przypadku uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz uczniów będących cudzoziemcami istotne jest indywidualne rozpoznanie ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz, w razie ich wystąpienia, objęcie odpowiednimi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Podejmowane działania powinny uwzględniać sytuację konkretnego ucznia, w tym wpływ doświadczeń związanych z dyskryminacją, wykluczeniem, mową nienawiści lub przemocą motywowaną uprzedzeniami na jego funkcjonowanie emocjonalne, społeczne i edukacyjne.

Raport „Diagnoza Młodzieży 2026" Raport i rekomendacje" to najnowsze kompleksowe opracowanie przygotowane z inicjatywy Ministerstwa Edukacji Narodowej we współpracy z ekspertami Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej. Diagnoza jest pierwszym kompleksowym opracowaniem naukowym dotyczącym wyzwań społecznych młodego pokolenia. Wskazuje na olbrzymie wyzwania oraz potrzeby młodzieży i młodych dorosłych, które wymagają skutecznych polityk publicznych, w tym ograniczenia negatywnego wpływu środowiska cyfrowego na uczniów, w tym na pracę z młodzieżą i rodzinami. Badanie to stanowi fundament do opracowania nowej, Krajowej Strategii Młodzieżowej[13].

Wyniki Diagnozy Młodzieży 2026 wpisują się w obserwowany trend w innych ostatnich raportach: Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę - „Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023" oraz Uniwersytetu SWPS –„Obraz bullyingu w szkołach ponadpodstawowych".

27 lipca 2026 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej ponownie uruchomiło po modernizacji poszczególnych funkcji Platformę do diagnozy. Rzetelne i trafne raportowanie wyników stanowi podstawę do podejmowania właściwych działań profilaktycznych. Z tego względu rekomendacje generowane dla szkół zostały zaprojektowane w taki sposób, aby odpowiadały na potrzeby i problemy zidentyfikowane w procesie diagnozy. Pozwala to na planowanie i wdrażanie działań profilaktycznych adekwatnych do sytuacji i rzeczywistych potrzeb danej szkoły, zwiększając skuteczność podejmowanych działań oraz efektywność wykorzystania dostępnych narzędzi wsparcia.

[12] § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia.
[13] https://www.gov.pl/web/edukacja/rozpoczynaja-sie-prace-nad-krajowa-strategia-mlodziezowa

Platforma umożliwia przeprowadzenie diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka, o której mowa w art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe[14]. Wyniki diagnozy stwarzają możliwość wykorzystania zbiorczych danych aplikacji przez jednostki samorządu terytorialnego, jako organów prowadzących szkoły i placówki, kuratorów oświaty i ministra właściwego ds. oświaty i wychowania do skutecznego planowania polityki związanej z promocją zdrowia, profilaktyką zachowań ryzykownych i wychowaniem. Obecnie z systemu wynika, że wypełniono 25 tys. ankiet.

Minister Edukacji wystąpiła pismem z 19 października 2026 r. do Przewodniczący Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu o pilne włączenie do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów *projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw*. Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów i pracowników przedszkoli, szkół oraz placówek oświatowych. Wydarzenia, które miały miejsce na terenie szkół w październiku 2026 r. (w trakcie jednego z nich doszło do zabójstwa pracownika szkoły z użyciem niebezpiecznego narzędzia), wskazują na pilną potrzebę wzmocnienia stanu bezpieczeństwa na terenie jednostek systemu oświaty.

Proponuje się poszerzenie dotychczasowych kompetencji dyrektora szkoły lub placówki o prawo kontrolowania bagaży i odzieży wierzchniej wnoszonych przez uczniów i inne osoby na teren szkoły, a także miejsc wyznaczonych do przechowywania tych rzeczy. Kontroli będzie mógł dokonywać dyrektor szkoły lub inna upoważniona do tego osoba. Określony zostanie również sposób postępowania w przypadku ujawnienia podczas kontroli przedmiotów, które zagrażają zdrowiu, życiu lub bezpieczeństwu uczniów i innych osób przebywających na terenie szkoły lub placówki.

W projekcie zostaną wskazane podmioty, które należy poinformować w przypadku odebrania przedmiotów zagrażających zdrowiu, życiu lub bezpieczeństwu uczniów i innych osób przebywających na terenie szkoły lub placówki, a także zostanie określony sposób postępowania w sytuacji kiedy uczeń lub inna osoba wchodząca na teren szkoły lub placówki lub na jej terenie przebywająca nie wyraża zgody na kontrolę.

Warto podkreślić, że ustawa z 29 maja 2026 r. *o zmianie ustawy - Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw* planowała wypracować kompromisowe rozwiązanie, które realnie wzmocni ochronę praw uczniów oraz uporządkuje obecny, rozproszony system regulacji w tym zakresie.

Obecnie prawa i obowiązki ucznia są bowiem rozproszone w wielu aktach prawnych, co powoduje trudności interpretacyjne zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Ustawa porządkowała ten stan poprzez m.in.:

- ✓ przeniesienie katalogu praw i obowiązków ucznia na poziom ustawowy,
- ✓ wprowadzenie katalogu działań wychowawczych i kar wraz z procedurami ich nakładania, przy zachowaniu zasady pierwszeństwa działań wychowawczych,
- ✓ utworzenie systemu ochrony praw uczniowskich, obejmującego:
    1) Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich (powoływanego na 4-letnią kadencję),
    2) wojewódzkich rzeczników praw uczniowskich działających przy kuratorach oświaty,
    3) fakultatywnych rzeczników na poziomie gmin i powiatów,
    4) fakultatywnych – do 1 września 2028 r. – szkolnych rzeczników praw uczniowskich,

[14] Dz. U. z 2026 r. poz. 820 , z późn. zm.

- ✓ wprowadzenie obowiązku powoływania rad szkół i placówek w szkolnictwie publicznym (z odroczeniem do 1 września 2028 r. oraz wyjątkami wynikającymi ze specyfiki organizacji pracy np. szkół przyszpitalnych),
- ✓ uporządkowanie sytuacji prawnej uczniów pełnoletnich, w szczególności w zakresie dostępu do ocen i usprawiedliwiania nieobecności,
- ✓ nakazanie podawania powodu przy usprawiedliwianiu nieobecności ucznia, z poszanowaniem prywatności ucznia (bez obowiązku ujawniania danych nadmiernych i wrażliwych), przy zachowaniu autonomii szkół co do trybu, terminu i formy.

Przemoc rówieśnicza mogła być ograniczana m.in. poprzez wprowadzenie katalogu działań wychowawczych i kar oraz utworzenie struktury rzeczników, którzy staliby na straży praw uczniów, również w sytuacjach, gdy stosowana byłaby wobec nich przemoc rówieśnicza (szczególnie na poziomie szkolnego rzecznika, którego uczniowie znaliby z imienia i nazwiska oraz sami by go wybrali w głosowaniu). Prezydent RP odmówił jednak podpisania tej ustawy i zwrócił ją Sejmowi do ponownego rozpatrzenia.

Pismem[15] z 2 października 2026 r. Minister Edukacji poprosiła kuratorów oświaty, by wyznaczyli po jednym wizytatorze, który będzie wykonywał zadania wojewódzkiego rzecznika praw uczniowskich. Ze strony formalnej będzie to nadal wizytator w kuratorium oświaty, tyle że zmieni się częściowo zakres jego zadań (położony zostanie większy nacisk na edukowanie o prawach i obowiązkach ucznia, na promowanie mechanizmów demokratycznych w szkołach itd.). Uczniowie będą mogli zwrócić się do takiego wizytatora po pomoc na standardowych zasadach wnoszenia wniosków lub skarg do kuratorium oświaty, a wojewódzcy rzecznicy będą odwiedzali szkoły i placówki leżące na terenie ich województwa po to, by uświadamiać uczniów na temat ich praw i obowiązków. Takie edukowanie i promowanie tych zagadnień ma na celu również zmniejszyć skalę przemocy rówieśniczej w szkołach, ponieważ pozwoli na to, by wizytatorzy kuratoriów oświaty (którzy m.in. wspierają oraz kontrolują szkoły lub placówki) nie byli dla uczniów anonimowi, ale by uczniowie znali co najmniej jednego wizytatora i łatwiej zwracali się o pomoc.

W przyszłej nowelizacji ustawy *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* planowana jest propozycja zgłoszenia anonimowego kanału sygnalizowania zdarzeń nadzwyczajnych i innych problemów oraz sytuacji kryzysowych przez uczniów i uczennice.

Ponadto, Minister Edukacji we współpracy z Ministrem Cyfryzacji przygotowali projekt ustawy *o minimalnym wieku dostępu do internetowych serwisów społecznościowych* (UD492), który zakłada, że dostęp do internetowych serwisów społecznościowych (zgodnie z definicją przyjętą w art. 2 pkt 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925 z dna 14 września 2022 r. w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym oraz zmiany dyrektyw (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828, będzie możliwy po ukończeniu 15 roku życia.

Projekt określi, że weryfikacja wieku przez internetowe serwisy społecznościowe będzie mogła następować za pomocą:

1) elektronicznego poświadczenia atrybutów potwierdzającego osiągnięcie ustawowego progu wieku, udostępnianego w ramach europejskiego portfela tożsamości cyfrowej, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu

[15] DIR-ZPM.072.2.2026.MW

do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającym dyrektywę 1999/93/WE, zwanym dalej „rozporządzeniem eIDAS”;

2) usługi w aplikacji mObywatel, która będzie oparta o mechanizm selektywnego przekazywania informacji tylko o osiągnięciu określonego progu wiekowego;

3) zaufanego rozwiązania, spełniającego wymogi rozporządzenia eIDAS, wpisanego na listę zaufanych rozwiązań w zakresie weryfikacji wieku, prowadzoną przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, pozwalającego na selektywne przekazywanie informacji tylko o osiągnięciu określonego progu wiekowego.

Każde z tych rozwiązań będzie oparte o zasadę selektywnego przekazywania informacji użytkownika. W konsekwencji będzie on potwierdzać tylko fakt przekroczenia określonego progu wiekowego bez dodatkowego przekazywania innych informacji, takich jak np. imię i nazwisko. Rozwiązania te zapewnią tym samym prywatność użytkownikom, równocześnie realizując podstawowy cel projektu, czyli ograniczenie dostępu do mediów społecznościowych osobom poniżej ustawowego progu wieku.

Organem odpowiedzialnym za nadzór nad przestrzeganiem przepisów projektowanej ustawy będzie Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

W projekcie proponuje się przepis wzmacniający obecność w podstawie programowej wychowania przedszkolnego i podstawie programowej kształcenia ogólnego treści nauczania z zakresu: higieny cyfrowej, wpływu nadużywania urządzeń ekranowych na zdrowie psychiczne i fizyczne, uzależnienia od mediów społecznościowych i gier komputerowych, zagrożeń wynikających z korzystania z Internetu, w tym cyberprzemocy i radykalizacji, ochrony prywatności i bezpieczeństwa w cyfrowym świecie, dostosowanych do wieku uczniów. Zapewni to realizację w przedszkolach i szkołach zagadnień, które są kluczowe z punktu widzenia cyfrowego rozwoju społeczeństwa.

Należy zapewnić w ramach obowiązującej podstawy programowej wychowania przedszkolnego i podstawy programowej kształcenia ogólnego uwzględniać aktualną wiedzę naukową oraz kłaść nacisk na rozwijanie wiedzy i umiejętności służących bezpieczeństwu cyfrowemu, z uwzględnieniem zagadnień, takich jak: ochrona urządzeń elektronicznych i treści cyfrowych, świadomość i rozumienie ryzyka w sieci, zagrożenia w środowisku cyfrowym i środki bezpieczeństwa, ochrona prywatnych danych i prywatności, ochrona zdrowia i dbanie o samopoczucie – higiena cyfrowa i reagowanie na cyberprzemoc i przejawy radykalizacji oraz wpływ technologii i jej stosowania na środowisko, dostosowanych do wieku uczniów.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania będzie mógł realizować działania informacyjne i promocyjne w powyższym zakresie, a także zlecać ich realizację jednostkom organizacyjnym podległym temu ministrowi lub przez niego nadzorowanym. Będzie mógł także, w drodze konkursu, zlecać realizację działań informacyjnych i promocyjnych organizacjom pozarządowym, w tym organizacjom harcerskim, instytutom badawczym, instytucjom kultury czy podmiotom prowadzącym statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zadbało o zamieszczenie w *podstawie programowej kształcenia* odpowiednich treści dotyczących zapobiegania dyskryminacji, ksenofobii oraz mowie nienawiści, umożliwiające nauczycielom prowadzenie zajęć z uczniami na każdym etapie kształcenia. Edukacja dotycząca ww. tematyki realizowana jest wieloaspektowo, łącząc edukację etyczną, zdrowotną i obywatelską. Ponadto, obowiązek realizacji istotnych problemów społecznych z uwzględnianiem ww. kwestii może być realizowany podczas zajęć z wychowawcą. O tym, jakie tematy omawiane są podczas zajęć z wychowawcą, decyduje on sam, mając na uwadze potrzeby konkretnej grupy uczniów, a także problemy sygnalizowane

przez dyrektora szkoły, nauczycieli, rodziców. Niezależnie od tego, szkoła zawsze może zorganizować dodatkowe zajęcia edukacyjne dot. wybranej tematyki.

Ministerstwo Edukacji Narodowej obecnie realizuje reformę programową *Kompas Jutra* we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych, stanowiącą odpowiedź na wyzwania współczesnego świata. Fundamentem reformy jest Profil *absolwenta i absolwentki*, będący opisem kompetencji każdego ucznia i uczennicy kończących placówkę edukacyjną - szkołę lub przedszkole, niezbędnych do dalszego rozwoju osobistego i edukacyjnego dziecka. Jednymi z kluczowych cech i kompetencji absolwentów są:

- Kompetencje społeczne i emocjonalne: Współpraca, empatia, odpowiedzialność, umiejętność budowania relacji i funkcjonowania w zróżnicowanym społeczeństwie.
- Kompetencje cyfrowe: Umiejętne i bezpieczne korzystanie z nowych technologii.
- Wartości i postawy: Tożsamość, szacunek dla innych, świadomość ekologiczna i obywatelska.

Już od roku szkolnego 2025/2026 szkoły ponadpodstawowe realizują przedmiot *Edukacja obywatelska*, którego celem jest kształtowanie postaw społecznych, obywatelskich oraz przygotowanie młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym. Przedmiot rozwija poczucie sprawczości, odpowiedzialności za wspólnotę oraz gotowość do podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego.

Edukacja obywatelska jest ściśle powiązana z *edukacją medialną*. W dobie powszechnego dostępu do informacji oraz rozwoju mediów społecznościowych niezwykle istotne staje się kształtowanie umiejętności krytycznej analizy przekazów medialnych, oceny wiarygodności źródeł oraz rozpoznawania dezinformacji. Kompetencje te rozwijane są w edukacji wczesnoszkolnej oraz podczas zajęć z informatyki i edukacji zdrowotnej. Uczniowie poznają zasady bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, ochrony prywatności, danych osobowych, przeciwdziałania cyberprzemocy, odpowiedzialnego funkcjonowania w przestrzeni cyfrowej. Umiejętność krytycznej oceny informacji stanowi obecnie jeden z podstawowych elementów odporności społecznej i bezpieczeństwa państwa.

W ramach *Reformy26 Kompas Jutra*, od roku szkolnego 2026/2027 będzie realizowana nowa podstawa programowa w przedszkolach i w klasach 1 i 4 szkoły podstawowej[16]. Jedną ze zmian w szkole podstawowej jest wprowadzenie modułów tematycznych w celu całościowego spojrzenia na edukację i przygotowania uczniów do funkcjonowania w złożonej rzeczywistości. Wśród modułów znajduje się moduł medialny, obejmujący naukę krytycznego i etycznego korzystania z mediów, w tym wyszukiwanie, selekcję, analizę i weryfikację informacji (w tym z narzędzi AI), rozpoznawanie faktów, opinii, manipulacji, fałszywych informacji, tworzenie zróżnicowanych form wypowiedzi, a także stosowania zasad higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci.

Ponadto, od roku szkolnego 2026/2027, Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło do realizacji obowiązkowy przedmiot *Edukacja zdrowotna*, zarówno w szkołach podstawowych jak i ponadpodstawowych. Zagadnienia dotyczące szacunku i relacji międzyludzkich, a także zapobiegania mowie nienawiści realizowane są w ramach działu *Wartości i postawy* oraz działów dotyczących zdrowia psychicznego i społecznego. Podstawa programowa edukacji zdrowotnej stawia za cel rozwijanie umiejętności budowania relacji opartych na wartości zdrowia, godności, szacunku, empatii i tolerancji. Uczniowie mają nabywać kompetencje w zakresie komunikacji, radzenia sobie z emocjami, zapobiegania przemocy rówieśniczej

[16] Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – Dz. U. poz. 378

i wykluczeniu. Treści programowe kładą nacisk na zagadnienia szacunku dla różnorodności i drugiego człowieka, przeciwdziałając uprzedzeniom, oraz agresji m.in. w Internecie.

Na *Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE)* https://zpe.gov.pl/ są udostępnione e-materiały m.in. do języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych (do samodzielnej pracy uczniów lub do wykorzystania na zajęciach lekcyjnych) służące:

- popularyzacji wiedzy o historii, kulturze, tradycjach religijnych innych narodów oraz mniejszości narodowych i etnicznych;
- rozwijaniu zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami. Uczeń ma możliwość budowania systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka;
- kształtowaniu postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji;
- rozwijania rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych; uczą odpowiedzialności za własne zachowania językowe;
- nauce świadomego i odpowiedzialnego współtworzenia europejskiej wspólnoty wartości z nadrzędną, szczególnie bliską Polakom, ideą wolności.

Z poważaniem

Renata Kurlanc
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/